

Om att arbeta i nätverk

Vid det här laget har alla provat på någon form av nätverksmedlemskap. Ideellt, professionellt eller någon blandform. Erfarenheterna är, i de flesta fall, dåliga. Nätverket tycks inte ha den inneboende överlevnadskraft som man kanske hoppats och nätverksmedlemmarna har inte den tid, eller det engagemang, som krävs för att hålla nätverket vid liv. Ändå sägs det ofta att nätverk är den framtida organisationsformen framför hierarkier eller andra traditionella former. Vi vet, vid det här laget, ganska mycket om hur nätverk skall vara byggda och vad som krävs för att de skall fungera och jag har en del funderingar som får bli stommen i detta nyhetsbrev.

Ett nätverk har inte något syfte

Jag tror att vi ibland föreställer oss att ett nätverk, precis som ett företag, har ett eget syfte. Det kan vara klokare att föreställa sig ett nätverk som infrastruktur. Det innebär att ett nätverk liknar vägnätet, telefonnätet eller Internet. Nätverket i sig har alltså inte något mål eller någon avsikt – det är en plattform för människor eller för all del hela organisationer som i sin tur kan använda nätverket för att få något gjort. Det betyder att förväntningarna på nätverket inte är att det skall uträtta något utan att det skall göra det möjligt för deltagarna att nå sina respektive mål.

Ett nätverk har en fysisk struktur

I botten på alla nätverk finns en fysisk infrastruktur. Denna kan bestå av asfalt, kabel, mötesplatser eller anslagstavlor (verkliga eller virtuella). Utan denna struktur är det svårt att föreställa sig ett nätverk. En grupp människor som inte delar någon form av fysisk kommunikationsplattform kan knappast sägas utgöra ett nätverk vad de än själva säger.

Ett nätverk har ett väl definierat gränssnitt för in- och utträde.

Det skall, vid vilket tillfälle som helst, vara möjligt att avgöra vilka som är medlemmar i nätverket och vilka som inte är det. Var och en måste vara helt på det klara med om man är medlem eller inte. Beslutet om medlemskap måste vara den enskilde medlemmens liksom det skall vara möjligt för medlemmen att lämna nätverket då han/hon önskar.

Ett nätverk har ett standardiserat protokoll

Begreppet protokoll kommer ifrån början ifrån grekiskans « protos » (först el främst) och « kolla » (lim) och var det första bladet i en bok, där man gjorde vissa anteckningar om innehållet. Numera betyder protokoll bland annat grundläggande regler för kommunikation i diplomatiska sammanhang och så småningom regler för hur datakommunikation skall standardiseras för att förstås. Ett nätverk måste ha ett sådant gemensamt protokoll, d v s en uppsättning av alla kända regler för hur man kommunicerar. Protokollet är ofta både överenskommelser om t ex gemensamma kalendarium eller hur regelbundna utskick skall göras och en mera informell gemensam känsla för hur man kommunicerar och vilka typer av ärenden som just det här nätverket skall hantera. Den som t ex anslår ett viktigt meddelande på fel ställe bryter mot protokollet liksom den som försöker sälja sin begagnade bil vid en nätverksträff (om inte syftet med nätverket är just detta).

Ett nätverk har en gemensam nämnare utöver nätverket i sig själv.

Detta kan kallas nätverkets identitet. En sådan identitet kan vara en politisk uppfattning,

ett intresse, det faktum att alla medlemmar äger samma typ av bil eller något annat. Några nätverk konstitueras av värderingar och djupt kända åsikter, andra av att man vill göra affärer eller uppnå skalfördelar i fråga om kunskaper eller krass ekonomi.

Ett nätverk har inte någon mittpunkt eller urskiljbar ledning

Nätverket kan mycket väl administreras av någon men det handlar då om struktur och protokoll, inte trafik och innehåll. Jämförelsen med vägnät eller Internet är utmärkt, självklart krävs det ett Vägverk och ett Inter-Nic (tror jag att det heter) men dessa institutioner kan inte sägas vara mittpunkter eller ens särskilt viktiga punkter för nätverket som sådant. Vägverket har inte någon särskild roll när det gäller att trafikera vägnätet och vi skulle bli förvånade om de tog på sig något särskilt ansvar för vad som körs omkring på vägarna eller varför vi trafikerar dem. Vad nätverket skall användas till är alltså en helt annan sak

Nu kan man börja prata om nästa steg, d v s vad nätverket skall användas till och vem som skall ha glädje av infrastrukturen. Så fort fler än en av nätverksmedlemmarna börjar utnyttja strukturen för att nå sina syften kan man tala om nätverksorganisation. En nätverksorganisation är alltså något som kan, och måste, kopplas till ett syfte. En nätverksorganisation skiljer sig i det här fallet inte ifrån ett företag eller ett politiskt parti. Medan ett nätverk således består av infrastruktur utan syfte är en nätverksorganisation en grupp människor (eller företag eller så...) med ett gemensamt mål vilka använder ett nätverk som sin gemensamma infrastruktur. En sådan organisation har nästan alltid en mittpunkt eller en ledning – med syfte och mål följer ju nästan alltid ledarskap och ledning. Det finns flera anledningar till att hålla isär dessa två begrepp, alltså nätverk och organisation. Ett är att man, för att bedöma vad som fungerar måste ha en klar bild av vad man pratar om. Väg- och telefonnätet fungerar även om ingen kör bil och ingen ringer under en mycket lång tid. Det faktum att man kan köra om man vill och att man kan ringa om man får lust innebär ju att nätverket är operativt. Ett åkeri eller en telefonförsäljningsorganisation däremot fungerar ju inte om det inte flyttas lastbilar resp rings säljsamtal. Det är förmodligen en ledningsfråga och inte något som har med nätverkets kvalitet att göra. På samma sätt bör man skilja funktionen i våra nya elektroniska nätverk från frågan om huruvida det uträttas något vettigt i dem...